

Η Κοσμοϊστορική Έξοδος της Ηρωικής Φρουράς του Μεσολογγίου

/ [Επικαιρότητα](#)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΩΝ
«ΘΣΙΟΣ ΕΥΤΕΝΙΟΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ»

Γράφει ο Καθηγητής Χρήστος Γερ. Σιάσος για το Πρακτορείο “Ορθοδοξία”

Αυτές τις ημέρες όλη η ανθρωπότητα, ζει μια πρωτόγνωρη υγειονομική κρίση λόγο της πανδημίας του Κορωνοϊού. Όλοι μας βιώνουμε τις συνέπειες αυτής της πανδημίας και έχουμε χρέος να προστατεύσουμε τη Δημόσια υγεία σύμφωνα με τις υποδείξεις της Πολιτείας, με ευθύνη έναντι των οικογένειών μας και των συμπολιτών μας. Ο περιορισμός αυτός έχει οδηγήσει και στο να ματαιωθούν οι Γιορτές Εξόδου της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, δυσάρεστη μεν, επιβεβλημένη δε, απόφαση.

Για την ιστορία, η Θυσία των Μεσολογγιτών ή «Γιορτές Εξόδου», άρχισαν από τους συγγενείς των πεσόντων στην Έξοδο της Φρουράς, 10 Απρίλιου 1826, το 1850. Τη χρονιά εκείνη, το Σάββατο του Λαζάρου, ο Ανδρέας Παλαμάς,

Υμνογράφος και Πρωτοψάλτης, θείος του Κωστή Παλαμά, παρουσία πολλών Μεσολογγιτών μίλησε συγκινητικά για τους πεσόντες στην Έξοδο μπροστά στο αρχοντικό του Χρυσόγελου, Λόρδου Βύρωνος και Κατάσου. Στη συνέχεια όλοι μαζί, Κλήρος και λαός, πήγαν στον Κήπο των Ηρώων κρατώντας από ένα κερί στο χέρι και έψαλαν τρισάγιο στο μνήμα των πεσόντων, έτσι, καθιερώθηκε η μετάβαση στον Κήπο των Ηρώων.

Ο Αναστάσιος Πολυζωίδης, ο Δικαστής από το Ναύπλιο που αρνήθηκε να υπογράψει τη θανατική καταδίκη του Κολοκοτρώνη, συμμετείχε στην ηρωική Έξοδο της Φρουράς. Σε επίσημη ομιλία του και παρουσία Αγωνιστών που σώθηκαν κατά την Έξοδο, στις 4 Αυγούστου 1825 στο Ναύπλιο, χαρακτήρισε το Μεσολόγγι «ΠόλινΙεράν», λέγοντας: «Μεσολόγγι! ΠόλινΙεράν σε ονομάζω, διότι ηξιώθης να έχεις Ιερά κειμήλια εναποτεθειμένα εις τους κόλπους σου, τους μεγαλύτερους άνδρας, όσοι εις την Ιστορίαν της Νεωτέρας Ελλάδος διέπρεψαν».

Το 1859, ο Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας, Θεόφιλος Βλαχοπαπαδόπουλος, καθιέρωσε το μνημόσυνο των πεσόντων την Κυριακή των Βαΐων και την επόμενη χρονιά, 1860, ο φοιτητής Κωστής Παλαμάς εκφωνεί το ποίημά του «Το Μεσολόγγι».

Το 1877 ο Δήμαρχος Μεσολογγίου, Γιάννης Γιαννόπουλος, τυπώνει το πρώτο πρόγραμμα των Γιορτών Εξόδου. Το 1884, με Δήμαρχο Μεσολογγίου τον Ηλία Παπαδόπουλο, οι Γιορτές Εξόδου έλαβαν και επίσημο χαρακτήρα. Το 1906, επί Πρωθυπουργίας Γεωργίου Θεοτόκη και με Βασιλικό Διάταγμα, οι Γιορτές Εξόδου, γιορτάζονται ως Εθνική Τοπική Γιορτή. Το 1930 καθιερώθηκε η «πομπή» από μαθητές και μαθήτριες με στολές, άρματα και λιβανιστήρια.

Στις 22 Απριλίου 1937 ο Βασιλιάς Γεώργιος Β΄ ονομάζει με Βασιλικό Διάταγμα το Μεσολόγγι «Ιερή Πόλη», Νόμος 645/1937 και η επέτειος της Ηρωικής Εξόδου της Φρουράς του Μεσολογγίου ορίζεται ημέρα Εθνικού Εορτασμού. Το Μεσολόγγι και η πόλη Άλαμο των ΗΠΑ, είναι οι μοναδικές πόλεις στον κόσμο που φέρουν τον τίτλο «Ιερές» για ιστορικούς και ηρωικούς λόγους!

Αυτή τη μεγάλη μας Εθνική κληρονομιά έχουμε όλοι χρέος ιερό όπως την παραλάβουμε από τους προγόνους μας, πανίσχυρη και Θεόπνευστη, έτσι να την παραδώσουμε στα παιδιά μας και, όσο η ψυχή του Γένους παραμένει αβεβήλωτη και αυθεντική, να είμαστε βέβαιοι ότι θα αξιωθούμε, μετά την πανδημία, να δημιουργήσουμε καινούργια Μεσολόγγια.

Το Σάββατο του Λαζάρου και την Κυριακή των Βαΐων για την Ιερή Πόλη του Μεσολογγίου είναι ένα διήμερο ιστορικής μνήμης που έχει τεράστια σημασία όχι μόνο για το «μικρό αλωνάκι» αλλά για ολόκληρο τον Ελληνισμό. Ο Εθνικός μας

ποιητής, Διονύσιος Σολωμός, στους Ελεύθερους Πολιορκημένους γράφει: «...Είν' έτοιμα στην άσπονδη πλημμύρα των αρμάτων – δρόμο να σχίσουν τα σπαθιά κι ελεύθεροι να μείνουν – εκείθε με τους αδελφούς, εδώθε με το χάρο...».

Σ' αυτούς που θυσιάσαν τη ζωή τους, στο μεγαλείο του Αγώνα για την λευτεριά 194 χρόνια πριν, θα αφιερώσουμε σήμερα λίγες σκέψεις μας.

Στην μακραίωνη και πολυτάραχη ιστορία του, το Μεσολόγγι πρόσφερε στην Ελλάδα πέντε ποιητές: Κωστή Παλαμά, Γεώργιο Δροσίνη, Αντώνη Τραυλαντώνη, Μιλτιάδη Μαλακάση, Ρήγα Γκόλφη και Μίμη Λυμπεράκη, καθώς και πέντε Πρωθυπουργούς: Χαρίλαο Τρικούπη, Σπυρίδωνα Τρικούπη, Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, Δημήτριο Βάλβη και Ζηνόβιο Βάλβη.

Ο κάθε επισκέπτης, ντόπιος ή ξένος, πριν περάσει την Πύλη της πόλης με δέος θα διαβάσει σε μαρμαρίνη στήλη τη ρήση του Λουκή Ακρίτα, «Κάθε ελεύθερος άνθρωπος είναι Δημότης Μεσολογγίου».

Ιστορικό της Εξόδου: Στις 5 Μαρτίου 1821, γίνεται η πρώτη επίθεση του Στρατηγού Δημήτρη Μακρή με άλλους Καπεταναίους εναντίον Τουρκικής αποστολής στη Σκάλα Μαυρομμάτη κοντά στο Μεσολόγγι και στις 20 Μαΐου υψώνουν τη σημαία της Επανάστασης.

Στους αγώνες για την λευτεριά συμμετέχουν οπλαρχηγοί, πολεμιστές από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό, Φιλέλληνες από Αμερική, Γαλλία, Αγγλία, Ιταλία, Πολωνία, Σουηδία, Ρωσία, Κύπρο και άλλα Κράτη.

Στις 25 Δεκεμβρίου 1822 τα ξημερώματα ο Ομέρ Βρυώνης αποφασίζει έφοδο, το σχέδιο της οποίας αποκάλυψε στον γραμματέα του Στρατηγού Μακρή ο κυνηγός του Βρυώνη, Γιάννης Γούναρης. Για την πράξη αυτή του Γούναρη, ο Βρυώνης σφάζει τη γυναίκα του και τα παιδιά του. Η έφοδος απέτυχε με πολλές απώλειες των Τούρκων.

Το Μάρτιο του 1823 ο Μαυροκορδάτος αναθέτει στον Μηχανικό Μιχάλη Κοκκίνη την οχύρωση του Μεσολογγίου, με τείχος ύψος 3.50 μ. και δεκαοχτώ Ντάπιες – Προμαχώνες και επτά Πυροβολεία. Το τείχος ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 1824.

Τον Απρίλιο του 1825 ο Κιουταχής προετοιμάζει την Β' πολιορκία του Μεσολογγίου. Ο Ιμπραήμ αναγγέλλει ότι σε δεκαπέντε ημέρες θα «μπει» στην πόλη. Τον Φεβρουάριο του 1826 διέταξε γενικό κανονιοβολισμό και η Φρουρά βγήκε από τα τείχη με ξεγυμνωμένα τα γιαταγάνια. Οι απώλειες του Ιμπραήμ πολλές. Σκέφτηκαν να εξουδετερώσουν το Βασιλάδι, το Ντολμά και την Κλείσοβα και στη συνέχεια τη Φοινικιά προκειμένου να σταματήσουν κάθε ανεφοδιασμό της πόλης. Τρεις φορές το προσπάθησαν και τις τρεις γύρισαν στα πλοιάριά τους.

Δεκάχρονο παλληκάρι,Γελεκτζής, προκάλεσε ανάφλεξη στο μπαρούτι με πολλές απώλειες.

Στην πόλη βρισκόταν 5.500 γυναικόπαιδα και 3.600 πολεμιστές από αυτούς οι 600 λαβωμένοι και άρρωστοι. Έφθασε η ώρα των μεγάλων αποφάσεων.

Ο Επίσκοπος Ρωγών και Κοζύλης Ιωσήφ, από το ιστορικό χωριό Αμπελάκια της Θεσσαλίας μετά από πολλές περιπέτειες φθάνει στην Άρτα και συναντά τον Μητροπολίτη Ναυπάκτου και Άρτας Πορφύριο. Την εποχή εκείνη άρχισε η εξέγερση στη Δυτική Ελλάδα και ακολουθούν εξορίες και βασανιστήρια. Ο Ιωσήφ έρχεται στο Βάλτο και συναντά τον Οπλαρχηγό Ανδρέα Ίσκο και στη συνέχεια πηγαίνει στο Κομπότι, για να συναντήσει τον μεγάλο Αρχηγό του Αγώνα Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο μαζί με τα στρατεύματά του και να αποφασίσουν για την πορεία του Αγώνα. Τον Φεβρουάριο του 1822 ο Επίσκοπος Ιωσήφ έρχεται στο Μεσολόγγι.

Στο Μεσολόγγι, συναντά ξανά τον Μητροπολίτη Πορφύριο και μαζί με τον πατριώτη του, Έπαρχο Βάλτου Ίβον, συνεργάζεται με τον Μαυροκορδάτο για την έκβαση του Αγώνα. Ο Ιωσήφ γίνεται ο γεφυροποιός όλων μέσα στην πόλη του Μεσολογγίου.

Στις 24 Δεκεμβρίου 1823 διοργανώνει με απόλυτη επιτυχία την υποδοχή του Λόρδου Βύρωνα και κατάφερε να συμφιλιώσει με αυτή του την ενέργεια την Εκκλησία και τον Μεσολογγίτικο λαό με τους Φιλέλληνες και τους Σουλιώτες.

Μαζί με τον Μητροπολίτη Πορφύριο κηδεύει στο Μεσολόγγι, στις 9 Αυγούστου του 1823, τον ήρωα Μάρκο Μπότσαρη. Στις 19 Απριλίου του 1824 κηδεύει τον Μεγάλο Φιλέλληνα Λόρδο Βύρωνα. Με τον Ελβετό Φιλέλληνα εκδότη των «Ελληνικών Χρονικών» Ιωάννη Μάγερ συνεργάζεται σε οργανωτικά θέματα του Αγώνα.

Μετά από ένα χρόνο πολιορκίας, το Μεσολόγγι περνούσε τα τελευταία δύσκολα εικοσιτετράωρα. Βλέποντας πως ήταν αδύνατο πλέον να έρθουν ενισχύσεις για τον Αγώνα, Εκκλησία, Οπλαρχηγοί και «Καπεταναίοι» της Πόλης, αποφάσισαν τη συγκρότηση προσωρινής Διοικούσας Επιτροπής η οποία συνεδρίασε στον περίβολο της Αγίας Παρασκευούλας για να πάρει τη μεγάλη απόφαση για την Έξοδο. Ήταν ημέρα Τρίτη 6 Απριλίου 1826.

Η Επιτροπή αποτελούνταν από τους: Επίσκοπο Ιωσήφ Ρωγών και Κοζύλης, Ιωάννη Παπαδιαμαντόπουλο, Παναγιώτη Παλαμά, Ιάκωβο Μάγερ, Χρήστο Καψάλη, τους οπλαρχηγούς, Θανάση Ραζηκώτσικα, Νότη Μπότσαρη, Δημήτρη Μακρή, Κίτσο Τζαβέλλα, Γεώργιο Κίτσο, Ν. Στουρνάρα, Δημ. Κοντογιάννη, Κώστα Βλαχόπουλο, Δημ. Γεροθανάση, Δ. Σιαδήμα, το φρούραρχο Μήτρο Δεληγιώργη, τους Αντιστράτηγους Γιαννάκη Ραζηκώτσικα, Παν. Σωτηρόπουλο, Γεώρ. Τζαβέλα, Ζάχο Μήλιο, Β. Χασάπη, Κων. Τσιριγώτη, Αθ. Κουτσουνίκα, Γιώτη Γκιώνη, Νικ. Καραμήστο και άλλους καπεταναίους.

Πρόεδρος ορίστηκε ο Επίσκοπος Ρωγών και Κοζύλης, Ιωσήφ. Δύσκολες ώρες, λίγος ο χρόνος. Ο Εκκλησιαστικός αυτός Ηγέτης, ήρθε από τα Αμπελάκια της Θεσσαλίας στο ηρωικό Μεσολόγγι για να δοξάσει τον τόπο αυτόν και να δοξαστεί ως ο μεγάλος Ιερομάρτυρας. Αυτές τις δύσκολες ημέρες, γίνεται Κυβερνήτης, Εθνάρχης, Στρατηγός, γίνεται ο Δεσπότης του Μεσολογγίου.

« Ο Επίσκοπος Ρωγών Ιωσήφ με μεγάλη καρτερία και γενναιότητα υποφέρει τα δεινά χάριν του Μεσολογγίου και της Πατρίδος, κρατών τον Τίμιον Σταυρόν εις τας χείρας του και με ρακώδη ενδυμασία εμψυχώνων τους πολιορκημένους Μεσολογγίτες, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, τους ετοιμάζει να υποδεχθούν με μεγάλη καρτερία και γενναιότητα την θυσία για την Πατρίδα...», γράφει στις 19 Δεκεμβρίου 1825 η εφημερίδα, τα «Ελληνικά Χρονικά». Από το ρακένδυτο πετραχήλι του «κρέμονται» οι ψυχές όλων των πολιορκημένων Μεσολογγιτών.

Το Συμβούλιο που θα προεδρεύσει ο Επίσκοπος ονομάσθηκε «Συμβούλιο του Θανάτου». Τις ώρες αυτές η Αγία Παρασκευούλα στέκει δίπλα στον καθένα και τον φωτίζει για τις επόμενες αποφάσεις.

Η ώρα της μεγάλης μάχης πλησιάζει. Η πρόταση ήταν πολύ σκληρή, σφαγή όλων των γυναικόπαιδων του Μεσολογγίου, προκειμένου να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων. Ο Επίσκοπος Ιωσήφ αντέδρασε αμέσως λέγοντας: «Εν ονόματι της Αγίας Τριάδος, αν τολμήσετε να πράξετε τούτο, πρώτον θυσιάσατε εμένα και σας αφήνω κατάρα του Θεού και της Παναγίας μας και το αίμα των αθώων να πέσει εις τα κεφάλια σας».

Ο Επίσκοπος, όπως γράφει ο Κασομούλης, άρχισε να κλαίει, όλοι έμειναν σιωπηλοί-βουβοί για αρκετή ώρα. Αποφασίστηκε να μη θανατώσουν τα γυναικόπαιδα. Ο Θανάσης Ραζηκώτσικας λέει με δυνατή φωνή: «Αδέρφια, υπάρχει δρόμος... είναι ο δρόμος του Θεού!» Δύσκολες ώρες, όλοι είναι σκεπτικοί, ο Επίσκοπος παίρνει τους στοχασμούς όλων των Συμβούλων και του λαού, αναλογίζεται τη μεγάλη ευθύνη που έχει ως Πρόεδρος και Αρχιερέας και με τη σοφία που τον διακατέχει, συντάσσει την απόφαση και το σχέδιο της Εξόδου, το υπαγορεύει στο λόγιο

Νικόλαο Κασομούλη, από τη Σιάτιστα της Κοζάνης, που ήταν και Γραμματέας του Στρατηγού Νικολάου Στουρνάρη.

Η απόφαση αποτελείται από δεκαεπτά άρθρα με αναφορά στον Αγώνα για την Ελευθερία ή τον Θάνατο. Η Έξοδος αποφασίστηκε ομόφωνα να γίνει Σάββατο Λαζάρου προς Κυριακή των Βαΐων, στις 10 με 11 Απριλίου του 1826, τα μεσάνυχτα ώρα 10 με 12. Έτσι, η τύχη, η δόξα, ο αιώνιος θρύλος, η λύση της τραγωδίας του Μεσολογγίου, κρίθηκαν στο «Συμβούλιο του Θανάτου» με αυτή την απόφαση που υλοποιήθηκε στη συνέχεια. Ο Μάγερ, μετά το Συμβούλιο, σε επιστολή του γράφει: «Καταντήσαμε εις τοιαύτην ανάγκην, ώστε να τρεφώμεθα από τα πλέον ακάθαρτα ζώα: γάτες, ποντίκια και σκυλιά. Υποφέρομεν φρικτά από πείναν και από δίψαν...».

Ο λογοτέχνης Δημήτρης Φωτιάδης γράφει: «Από τα μέσα του Φλεβάρη σε πολλά σπίτια έλειψε το ψωμί. Μια Μεσολογγίτισσα, Βαρβαρένα τη λέγανε, που γιατροπόρευε τον άρρωστο αδερφό μου Μήτρο, τέλειωσε την τροφή της και μυστικά, μαζί με δυο άλλες φαμελιές, σφάξανε ένα γαϊδουράκι και το φάγανε. Τους πέτυχα την ώρα που το τρώγανε. Τους ρώτησα που βρήκατε το κρέας και τρόμαξε η ψυχή μου άμα άκουσα πως είτανε γαϊδούρι... Μια συντροφιά αγωνιστές από τα Κράβαρα είχανε ένα σκύλο και κρυφά τονε σφάξανε και τον μαγείρεψαν. Μαθεύτηκε κι αυτό. Μέρα τη μέρα αβγάτιζε η πείνα κ' έπεσε η πρόληψη να μην τρώνε ακάθαρτα κι άρχισαν πια ολοφάνερα να σφάζουν άλογα, μουλάρια και γαϊδούρια, ακόμα και να τα πουλάνε μια λίρα την οκά - και ποιος να πρωτοπάρει! Τρεις μέρες περάσανε και πάνε κι αυτά τα ζά.».

Ο Νικόλαος Κασομούλης στα «Ενθυμήματα Στρατιωτικά» γράφει: «Ο συνεργάτης του κου Γ. Μεσθενέα, τυπογράφου, καθήμενος εις την οικίαν μας, έσφαξεν και έφαγεν μίαν γάταν και έβαλεν τον ψυχογιόν του Στουρνάρη και εσκοτώσεν άλλην μία. Τούτος υπέμνησεν εις τους άλλους και εις ολίγας ημέρας γάτα δεν έμεινεν. Ο Αγιομαυρίτης ιατρός εμαγείρευσεν τον σκύλον του... Οι στρατιώτες πλέον αυθαδίασαν και άρπαζαν οποιονδήποτε σκύλον ή γάτα εύρισκαν εις τον δρόμον. Άλογα δεν είχαν μείνει... Αρχίσαμε, περί τας 15 Μαρτίου τας πικραλήθραις, χορτάρι της θάλασσας, το εβράζαμεν πέντε φοραίς έως ότου έβγαινε η πικράδα... Εδόθησαν και εις τους ποντικούς, πλην ήτον ευτυχής όστις εδύνατο να πιάση έναν. Βατράχους δεν είχαμεν, κατά δυστυχίαν...».

Την απόφαση του Συμβουλίου με χαρά την υποδέχτηκαν και οι γυναίκες. Έτρεξαν να φορέσουν τις φουστανέλες και να ζωστούν τ' άρματα για να πολεμήσουν με τους άνδρες τους. Μάνες δεν άντεξαν, αγκάλιασαν τα βρέφη τους και πέσανε μαζί στα πηγάδια. Ο Πετρόχειλος σκοτώνει με τα χέρια του την αγαπημένη του γυναίκα και ο Προφίλης την ωραία μνηστή του. Αίμα αθώων! Την Παρασκευή 9 Απριλίου 1826, παραμονή της Εξόδου, ο Επίσκοπος Ρωγών Ιωσήφ μετάλαβε των Αχράντων

Μυστηρίων όλους τους Πολιορκημένους του Μεσολογγίου.

10 Απριλίου 1826, η νύχτα της Εξόδου. Μια φωνή ακούστηκε να λέει, «πίσω στα κανόνια σας», ακολούθησε πανικός, μέσα στο Μεσολόγγι είχαν αρχίσει οι σφαγές, σε πολλά σημεία της πόλης, σημειώθηκαν δραματικές σκηνές. Στον αγώνα δεν «ρίχτηκαν» μόνο οπλαρχηγοί, πολεμιστές, άνδρες, γυναίκες αλλά και «αμούστακα» παιδιά, αυτά τα παιδιά, τα πεινασμένα, τα δυστυχισμένα, που λίγο πιο πέρα έβλεπαν το άψυχο σώμα του πατέρα, της μάνας, του αδερφού, δεν μπορείς να τα αγνοήσεις, γιατί αυτά με τον δικό τους τρόπο έπλεξαν το ηρωικό στοιχείο του αγώνα.

«...Μια ομάδα από μικροπαίδια... ορκίστηκαν όλα τους ζωσμένα ψεύτικα σπαθιά στη μέση, να υπερασπίσουν την Πατρίδα, μέχρι θανάτου... γεμίζουν κατά τις μάχες τα τουφέκια των αγωνιστών... Ήταν το ξακουστό Σώμα των Γελεκτζήδων...» μας γράφει ο αείμνηστος Μεσολογγίτης Κωστάκης Πετρόπουλος.

Ο Δημογέροντας Χρήστος Καψάλης, όταν κυκλώθηκε από τους εισβολείς στο σπίτι του, όπου είχαν συγκεντρωθεί γέροντες και γυναικόπαιδα, έβαλε φωτιά στην πυριτιδαποθήκη.

«Το Μεσολόγγι σκέλεθρο,/γυμνό ξεσαρκωμένο/ δεν παραδίδει τα΄ άρματα, /δεν γέρνει το κεφάλι /κρατεί για νεκροθάφτη του, /το Χρήστο τον Καψάλη».

Ο Επίσκοπος Ιωσήφ επιστρέφει στον Ανεμόμυλο και όταν οι Τούρκοι πάτησαν τη νησίδα έβαλε φωτιά. Ο ιστορικός Σπύρος Τρικούπης γράφει:«εις φυσεκοφόρονπίθονερρίφθη εις αυτόν, ημιεκάη και ημίκαυστος απεκεφαλίσθη». Ο Ιωσήφ συλλαμβάνεται από τους Τούρκους και θανατώνεται με αποκεφαλισμό στις 13 Απριλίου 1826.

Η ταφή του έγινε στον αύλειο χώρο του Ιερού Ναού Αγίου Παντελεήμονος και αργότερα τα οστά του μεταφέρθηκαν στον Κήπο των Ηρώων όπου υπάρχει στήλη με το όνομά του. Αποκαλύφθηκε στις 27 Μαΐου 1923. Απολογισμός της βραδιάς της Εξόδου: Από τους 3.000 μαχητές, 1.700 έπεσαν νεκροί. Μόλις 1.300 σώθηκαν. Από τους αμάχους, 5.000 σκοτώθηκαν μέσα στη νύχτα. Πέρασαν μόνο 13 γυναίκες μαζί με 3 - 4 παιδιά. Άλλα 6.000 γυναικόπαιδα στάλθηκαν στα σκλαβοπάζαρα της Πόλης και της Αλεξάνδρειας. Επίσης διαβάζουμε: « ...Τρείς χιλιάδες εκατό ζευγάρια ανθρώπινα αυτιά, αλατισμένα σε χονδρό αλάτι και τοποθετημένα σε βαρέλια και τα κεφάλια των Αξιωματούχων έστειλαν στην Πύλη από το Μεσολόγγι οι δύο σερασκέδες...».

Ζωγράφοι, λογοτέχνες, ποιητές, Έλληνες, Φιλέλληνες και πολλοί άλλοι απathanάτισαν τη θυσία των Μεσολογγιτών. Ο Εθνικός μας ποιητής, Διονύσιος Σολωμός, στην ποιητική του σύνθεση «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι» σε στοίχους του

γράφει: «Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει/ Λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί, κι η μάνα το ζηλεύει./Τα μάτια η πείνα εμαύρισε' στα μάτια η μάνα μνεί'...».

Ο Κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας λέει: «... Έχομεν χρέος να συλλέξωμεν τα σεβάσματα λείψανα και να τα καταθέσωμεν εις μνημείον, όπου η Πατρίς να αποδίδηκατ' έτος τον φόρον της ευγνωμοσύνης της...».

Ο Κωστής Παλαμάς για τους Πολιορκημένους Μεσολογγίτες στο ποίημα του μας λέει:«...Η Μεγαλοσύνη στα Έθνη/ δε μετριέται με το στρέμμα/ με της καρδιάς το πύρωμα/ μετριέται και με το αίμα...».

Από το 1946 με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Ιερής Πόλης Μεσολογγίου, καθιερώθηκε ο δρόμος Θυσίας που ξεκινά από το Μοναστήρι του Αγίου Συμεών και τελειώνει στον Κήπο των Ηρώων. Την Πομπή παρακολουθούν Αρχιερείς, Κληρικοί, η Πολιτική, η Πολιτειακή και η Στρατιωτική Ηγεσία, Εκπρόσωποι Ξένων Κρατών, μαθητές Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης, σπουδαστές Γ/θμιας Εκπαίδευσης, Σύλλογοι από όλα τα μέρη της Ελλάδας και πλήθος κόσμου.

Κάθε χρόνο, στις Γιορτές Εξόδου του Μεσολογγίου, προσκυνητές από κάθε γωνιά της Ελλάδος και του Εξωτερικού προσέρχονται στο Ιστορικό εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής, προσκυνούν την ιστορική και θαυματουργή εικόνα της, ανάβουν το κεράκι τους προσευχόμενοι να μην ζήσουμε ποτέ πια τέτοιες απάνθρωπες καταστάσεις.

Σαν συμπέρασμα της Μεσολογγίτικης αυτής μεγαλοσύνης λέμε ότι ο θάνατος των Εξοδιτών«ΑΝΕΣΤΗΣΕ» το Έθνος, ο δε εορτασμός ήταν, είναι και πρέπει να παραμείνει ένας πανεθνικός Ύμνος αλλά και μνημόσυνο για τις ανθρώπινες υπάρξεις που η θυσία τους έγραψε το μήνυμα της Εθνικής Ελευθερίας: «Ποτέ πια σκλάβοι».

Όπως εισαγωγικά είπαμε, φέτος οι συνθήκες δεν μας επιτρέπουν να τιμήσουμε το κορυφαίο αυτό γεγονός της πόλης του Μεσολογγίου και του Ελληνισμού γενικότερα, ας πράξουμε όμως το διαφορετικό και συμβατό στη Μνήμη όλων των Αγωνιστών της Φρουράς του Μεσολογγίου, προστατεύοντας παράλληλα και τη Δημόσια Υγεία. Σε κλίμα κατάνυξης ο καθένας μας ας ανάψει ένα κεράκι και με αναμμένα φαναράκια στο δρόμο της Θυσίας μαζί με το λιβανάκι, ας προσπαθήσουμε νοητά,ως σεμνοί προσκυνητές στη μνήμη τους να τους πούμε, ότι θα είναι πάντα ΑΙΩΝΙΑ η ΘΥΣΙΑ τους, ΑΙΩΝΙΑ η ΜΝΗΜΗ τους.

Σε λίγες ημέρες θα εορτάσουμε το Άγιο Πάσχα, δεχθείτε αγαπητοί φίλοι και τις Ευχές του υπογράφοντα:

Σας εύχομαι η Ανάσταση του Χριστού μας να θωρακίσει τις ψυχές όλων μας.

Το Αναστάσιμο Φώς να γίνει

Οδηγός της Ζωής μας. Χρόνια Πολλά

Καλή και Ευλογημένη Ανάσταση.